

HISTORIA ROMANI II.

Romák és a nemzeti identitás kérdése

A modul szerzője: Bársony János és
Tomory Ibolya

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

12. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
I/a Személyes identitás, nemzet és nemzeti identitás					
A	Mindenki húz egyet a háromféle kifejezést tartalmazó fogalomkártyák közül (D1). Az azonos kártyát húzókat csoportokat alkotnak, és összegyűjtik, mi mindent jelent számukra az adott fogalom: mi jut eszükbe róla elsősorban, és mihez tudják kapcsolni? Mindannyian egy-egy csomagolópapírra dolgoznak, amiket aztán kitesznek a falra. A másik két csoport tagjai megnézik és kiegészítik a plakátokat. 10 perc	Előzetes ismeretek előhívása Asszociációs készség Együttműködés	Csoportmunka – szóhálók alkotása Egész csoportos gyakorlat – többen a táblánál	D1 (Fogalomkártyák) Csomagolópapír Színes filctollak Ragasztógyurma	
B	Az előzőekhez hasonlóan csoportok alakulnak. Összegyűjtik, és szimbólumokkal, rajzokkal megjelölik, hogy mi mindent jelent számukra az adott fogalom, mi jut róla eszükbe róla, mihez tudják kapcsolni. Aláírják a munkákat. A csoportok körbeadják lapjaikat. A többiek pedig más színnel dolgozva, kiegészítik azokat, ha tudják. 10 perc	Előzetes ismeretek előhívása Asszociációs készség Együttműködés Vizuális ábrázolás	Csoportmunka – rajzos szimbólumtárak kialakítása	D1 (Fogalomkártyák) Csomagolópapír Színes író és rajzeszközök	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA					
II/a Identitástervezés					
A	Az előzőleg együtt dolgozó csoportok kettéoszlanak. Minden csoport megkapja a D2 szövegkártyákat, amiket a tagok szétosztanak egymás között. Gyorsan elolvassák a saját lapjukat, majd ismertetik annak tartalmát a többiekkel. 10 perc	Új ismeretek szerzése Szövegértés Lényegkiemelés Együttműködés	Csoportmunka – mozaik	D2 (Szövegkártyák)	P1-2 (Háttérinformációk) P3 (Megoldó kulcs)
II/b A magyar nemzeti identitás elemei					
A	A tanár a P1 melléklet alapján a nemzeti identitás jelentőségéről beszél a tanulóknak. Az előzőleg együtt dolgozó csoportok kettéoszlanak, és mindegyik csoport megkapja a D2 feladatlapot, amelynek segítségével összegyűjtik a magyar nemzeti identitás elemeit. Ha elkészültek, szóforgóval ismertetik, hogy kik milyen tartalmakat azonosítottak. 15 perc	Új ismeretek kapcsolása a meglévőkhöz Rendszerző képesség Együttműködés	Frontális munka – tanári magyarázat Csoportmunka – közös feladatmegoldás, szóforgó	D3 (Feladatlap)	P1-2 (Háttérinformációk) P3 (Megoldó kulcs)
II/c A roma nemzeti identitás elemei					
A	A tanár bejátssza a <i>Historia Romani</i> című film egy részletét. A tanulók az előző feladat mintájára, a D3 feladatlap felhasználásával, a film alapján megpróbálják összegyűjteni a roma nemzeti identitás elemeit. Szóforgóval ismertetik az azonosított tartalmakat. A tanár pedig a P5 melléklet alapján szükség szerint kiegészíti a diákok megállapításait. 15 perc	Új ismeretek szerzése és rendszerezése Empátia Összefüggéslátás Együttműködés	Frontális munka – filmnézés Csoportmunka – közös feladatmegoldás, szóforgó	D4 (Feladatlap)	P4 (Filmrészlet) P5 (Módszertani útmutató)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
B	A filmrészlet megtekintése után a csoportok halmazábrákat készítenek a roma identitás elemeiről. A plakátokat kiteszik a falra, és a szóvivők ismeretetik a tartalmukat. A tanár szükség szerint kiegészíti a tanulók munkáját. 15 perc	Új ismeretek szerzése és rendszerezése Empátia Összefüggéslátás Együttműködés	Csoportmunka – halmazábrák készítése Frontális munka – csoportos szóforgó és tanulói magyarázat	Csomagolópapír Vastag filctollak Ragasztógyurma	P4 (Filmrészlet) P5 (Módszertani útmutató)
II/d A roma nemzeti identitás: az összetartozás fontossága és lehetőségei					
A	A tanulók elképzelik, hogy valamennyien egy tudós társaság roma származású tagjai, akiknek a D5 és D6 melléklet (fiktív dokumentumok) alapján az a feladata, hogy segítsenek megfogalmazni egy korszerű roma identitás részeit. Minden csoport megkapja a melléleteket, amelynek lapjait szétosztják egymás között. A szövegekből a legfontosabb üzeneteket kiemelve, felkészülnek a társasági ülésre. Csoportos szóforgóval dolgozva, közösen összeállítják azokat az elemeket, amelyek a megcélzott identitás kívánatos elemei lehetnek. 40 perc	Új gondolati konstrukció létrehozása a megismert részelemekből Elemző készség Empátia Véleményalkotás Összefüggéslátás Szóbeli szövegalkotás	Egyéni olvasás és jegyzet készítése Csoportmunka – felkészülés plenáris ülésre Frontális munka – plenáris fórum	D5 (Nyílt levél) D6 (Felhívás)	P6 (Gondolati vezérfonal)
III. AZ ÚJ TARTALOM ÖSSZEFOGLALÁSA, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS					
III/a Visszatekintés					
A	Az osztály körben ül, és mindenki egy mondatot mondva, visszajelzést ad arról, hogy milyen élmény volt számára a roma szereplők helyébe lépni magát. 5 perc	Érzelmi feldolgozás Véleményalkotás Önreflexió	Frontális munka – beszélgető kör		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B	A diákok az alábbi nyitott mondat befejezésével reflektálnak a foglalkozásra: „Abban változott a véleményem...” 5 perc	Érzelmi feldolgozás Véleményalkotás Önreflexió	Egyéni munka – beszélgetőkör		

TANÁRI SEGÉDLETEK

P1 A NEMZET FOGALMÁRÓL RÖVIDEN

A nemzet összetett fogalom, sokféle értelmezése, megközelítése létezik. Egyes történészek szerint a nemzetek eleve meglévő, állandó létezők, míg mások modern jelenségnek tartják.

Annyi bizonyos, hogy bizonyos nemzeti tudat (etnikai mag) már a modern társadalmak előtt is létezett. A nemzetek születése mégis inkább a modern társadalmi átalakulásokhoz kapcsolható. Két megközelítésben értelmezhető a nemzet kialakulása:

- egyik a közös politikai múltból és berendezkedésből eredő állampolgári közösség
- másfelől beszélhetünk kulturális nemzetről, amikor közös kulturális örökség köti össze a társadalom tagjait, mint a nyelv, vallás, szokások stb.

A nemzetet mai értelemben mindezek együtteseként lehet értelmezni. Így idetartozik a nyelv, a történelem, a közös vallás és kultúra (ami átgondolva mindegyik elemet magába foglalja), és szubjektum felől a nemzethez tartozás hitét tekintik meghatározónak.

Anthony D. Smith definíciója szerint: A nacionalizmus ideológiai mozgalom, melynek célja egy olyan társadalmi csoport identitásának, autonómiájának és egységének megteremtése és fenntartása, mely csoportot annak néhány tagja tényleges vagy potenciális „nemzetnek” tekint.

Ezen a foglalkozáson fontos a fogalom komplex megközelítése és az érzelmi, affinitás- és identitás felőli szálak érintése. Ennek értelmében segítsük a tanulókat az identitás elemeinek összegyűjtésében.

Másfelől figyelembe kell vennünk, hogy Anthony D. Smith definíciója felvet egy sor dilemmát. Helytállósága akkor lenne megfelelő, ha időközben a nacionalizmus jelentéstartalmához nem kapcsolódtak volna szélsőséges, sovinizta tartalmak, amelyek immáron a köztudatba beépülve tartoznak a nacionalizmus fogalmához. Ezért óvatosan kell bánnunk a kifejezéssel, és talán célravezetőbb patriotizmusról beszélni, elkerülve az identitás kérdéskör csapdáit.

P2 NEMZET, NEMZETISÉGEK TÖRTÉNELMI ÉS KULTURÁLIS IDENTITÁSKÉPÉNEK ALAKULÁSA

Az alábbiak alapján a nemzet fogalmához kapcsolódva beszéljünk a tanulóknak a magyar identitásról. Fontos hangsúlyozni, hogy vannak fogalmak, melyek általában eszünkbe jutnak, és ezek a fogalmak és kapcsolódások az identitásnak szimbólumai, megnyilvánulási formái, de maga a nemzet, nemzethez tartozás ennél többet jelent.

A tanulók az identitáselemeket tartalmazó munkalapot egészítsék ki az elhangzottak alapján fontos gondolatokkal, hozzanak konkrét példákat, illetve írják le a lapra.

Nemzet, nemzetiség, identitás

A nemzetek, nemzetiségek történelmi és kulturális identitásképének tartalmait közmegegyezések, úgynevezett „kánonok” tartalmazzák, amelyeket az adott nép, nemzet politikai vezető csoportjai, értelmiségi, tudományos elitjei dolgoznak ki. Javaslatokat a rendelkezésre álló média és oktatási lehetőségeik segítségével terjesztik: „ajánlják fel közmegegyezésre”. A kánon, kánonok terjedése, „népi elsajátítása” versengő ütközése során csiszolódva, alakulva válik a nemzet, a népcsoport által elfogadottá.

Az így kialakult kánonok, közmegegyezések persze folyamatos változásnak vannak kitéve, meg-megújulnak a környezet változása, a modernizáció, a tudomány fejlődése, a politikai célok és eszmeáramlatok előretörése, a belső konkurens nemzeti ideológiák megjelenése, és a külső, nemzetközi folyamatok, a vezető osztályok küzdelme és céljaik változásai hatására.

Természetesen állandó politikai „ideológiai verseny” és küzdelem tárgya a nemzet és nemzeti történelem tartalmának értelmezési „monopóliuma”. A politikai, ideológiai csoportok állandó taktikája az, hogy saját konstruált nemzeti identitás-tartalmaikat, „mint öröktől fogva létező és megerősített, egyedüli legitim lehetőséget” mutassák be, fogadtassák el a nemzeti közösséggel. Tehát „kánonizálják”. Hiszen ezek az értelmezések határozzák meg, hogy mit tartunk lényegesnek, fontosnak, tanulságosnak korábbi közös történetünkből, milyen példákat tartunk követendőnek, milyen művészeti eredményeket tartunk „korszerűnek és értékesnek” stb. Múltunk kialakított értelmezésén keresztül értelmeződnek jelenünk folyamatai, és persze körvonalazódik a jövő feladatainak „elfogadható” célrendszere.

A magyar nemzeti kulturális és történelmi identitáskép első megtervezése a felvilágosodás és a reformkor nagyjaihoz: Kazinczyhoz, Batányihoz, Kölcseyhez és társaikhoz köthető. Emlékezzünk: „Jelszavaink valának: Haza és haladás”.

Ez az identitás-konstruálás először is a magyar nyelv megújításával, standardizálásával (tudatosan rendszerezett egységesítésével, bővítésével) és versenyképessé tételével indult. Majd a nemesi nemzet-fogalom kiterjesztésével, a polgárság és a jobbágság bevonását célolta a magyar nemzet fogalomba (örökváltság, jobbágyfelszabadítás követelése, köztelherviselés ügye, népoktatás követelése). A történelmi kánon kimunkálása történelmi tények, forráselemzések és mítoszok beemelésével, rendszerezésével történt (Hun-magyar mondanakör,

7 vezér, honfoglalás Árpád vezetésével a Vereckei Hágón keresztül, a régi, magyar királyok alatti dicsőség, szabadság, függetlenség, összetartozás magasztalása szemben a külső uralom következményeként jellemzett és ostorozott pangással, lemaradással, tunyasággal). Jellemzésül: „Régi dicsőségünk, hol késel az éji homályban?” vagy „Mi a Magyar most? Rút szibarita váz...”. A művészetben ez a nemzeti történelmi festészetben, a magyar nyelvű irodalom tudatos fejlesztésében, mozgósító erejének felhasználásában, a nemzeti intézmények (múzeum, könyvtár, tudományos akadémia), a kommunikáció (magyar nyelvű újságok, széles körű levelezés, kulturális összejövetelek, bálók, szalonok, vándor-színjátzás, hitszónoklatok és népoktatási anyagok) formáiban terjedt. A modernizáció, a felzárkózás céljait a hazai ipar és kereskedelem támogatásával (pl.: védegyelet), a „nemzeti tudomány” támogatásával, fejlesztésével igyekeztek elérni. A tételezett politikai célok: a magyar nemzet függetlensége, a nemzetállam létrehozása a „történelmi Magyarország” határain belül magyar hegemoniával, a korszerű modernizálás beindítása az iparban, kereskedelemben, közlekedésben, folyamszabályozásban, a fejlődési lemaradás behozása, a korszerű magyar kultúra megteremtése. A magyar nemzeti érzés felkeltése és mozgósítása a közös célokért: „Ébredszd fel alvó nemzeti lelkedet...”

A reformkori első identitás-kánon sikerességén az első rést a hazai nemzetiségek: románok, szlovákok, horvátok, szerbek, szlovének, ruszinok hasonló nemzeti öntudatra ébredési folyamata, valamint az osztrák birodalmi politika szembeállító, feszültségeket élező manipulációs politikája jelentette. A másik rés a Habsburg Birodalom érdeke és jelentős katonai fölénye volt, amely féltette uralmát az önálló törekvésektől. Ebből tényleges függetlenségre nem sikerült szert tenni. Elbukott a szabadságharc, később csak kompromisszumos kiegyezésre telt, amely csak viszonylagos önállóságot adott. Részben segítette a modernizációt, az ipar és kereskedelem korszerűsítését, ugyanakkor konzerválta a feudális államgépezetet és nagybirtokrendszert. A magyar törekvések hatáskörébe helyezte a nemzetiségek ügyét, amelyet nem sikerült közösen, szolidaritáson alapulva megoldani. A magyar hegemoniát elnyomásként élték meg a lassan létszámfölénybe kerülő nemzetiségek.

Ez a Habsburg Birodalom összeomlása után szomorú következményekhez vezetett.

A vesztes I. világháborút követő trianoni békerendszer megteremtette ugyan a régóta várt független magyar hazát, önálló polgári államot, de annak határait igazságtalanul, a magyar nyelvű, identitású lakosság kárára alakította ki. Több millió, önmagát magyarnak valló lakosság került a szomszédos, új nemzetállamok: Csehszlovákia, Románia, Jugoszlávia, Ausztria területére nemzeti kisebbségként. A háborús vereség és az igazságtalan béke hatására eltorzult a magyar nemzettudat, identitás-kánon. A nemzeti identitás gondolatát azonosította a revízió követelésének gondolatával. Közös, legfontosabb nemzeti célként a revízió követelése, a „rég magyar haza”, vagy legalább egy részének visszaszerzése jelent meg, amely más államokkal, nemzetekkel szembeni küzdelemben fogalmazta meg önmagát, ezért agresszív és kizárólagosságra törekvő volt. Nem gondolt bele, hogy mit jelentett volna, hogyan lett volna lakható egy nemzetiségi többségű Magyarország a régi gyakorlat szerint. Elhalványultak, leértékelődtek a modernizációra, az európai értékekre korábban nyitott identitáselemek. Ennek legfőbb oka a magyar politikai osztály összetétele volt, amelynek tagjai jelentős része elvesztette a „külföldre került” földbirtokait, kiváltságait, vagyonát, presztízsét, állami tisztségét. Sokaknak menekülniük kellett korábbi szülőföldjükről, lakóhelyükről.

A szintén revíziós gondolatokban is fogant Náci Birodalom létrejötte, megerősödése ugyancsak a nemzeti kizárólagosság sovíniszta, raszszista példájával hatott a korszellemre. A magyar politikai osztály ennek a példának a követésében vélte megtalálni a revízió kivívásának lehetőségét. Ezzel a nemzet függetlenségének, boldogulásának, demokratikus berendezkedésének, majd az általános emberi értékek, így a polgári humanista egyenlőségeszmény, szabadságeszmény érvényesülésének elveit és gyakorlatát is szembeállította, alárendelte e „nemzetcélnak”, amelynek ezek az identitáselemek áldozataivá váltak. Erről szóltak a kor legfontosabb „kurzusalkotásai”, kommunikációja, leggyakoribb politikai közbeszédei. A hibás politikai identitáskép, a sérült nemzeti tudat, a politikai osztály felelőtlensége és hibái vezettek a II. világháborús magyar szerepvállaláshoz és vereséghez.

Az ország előbb német megszállás alá került, majd a nyilas puccs után totális fasiszta bábállammá vált. Ez alól a szovjet csapatok az antifasiszta egyesült nemzetek tagjaként felszabadították, de a továbbiakban, birodalmi érdekkörükben tartva 1990-ig megszállva tartották.

Az orosz Birodalom, a szovjet ideológia meghatározó hatásai igyekeztek kialakítani az új nemzeti, osztályharcos hegemonián alapuló nemzeti identitásképet. Ennek meghatározó jegyei: a nemzeti érdekek és tudat alárendelése volt a „szegények”, a „dolgozók”, a proletariátus és a munkásosztály nemzetközi szintűnek tételezett érdekeinek, az osztályharcnak. Amely tételek mögött akkor már elsősorban az orosz nagybirodalmi, nemzetközi hegemonia érdekei húzódtak meg. A „proletárdiktatúra” bevezetése új politikai osztály uralmát eredményezte, melynek hatalma a párthűségen alapuló kapcsolatrendszerén, feudális jellegű rendelkezési és erőszak-viszonyain nyugodott, s amely tagadta az egyetemes emberi értékek, a modern polgári humanizmus legtöbb eredményét. Nemzeti és egyben nemzetközi célként a proletárdiktatúra, a „szocializmus” hatalmi viszonyainak fenntartását, erősítését, terjesztését jelölte meg. Ennek rendelte alá az összes többi identitáselemet, az emberiséghez tartozástól az európaiságon, a térséghez tartozáson át a nemzeti, nemzetiségi hovatartozáson, a lokális és családi kapcsolatokig bezárólag.

A hidegháborús időszak állandó háborús pszichózisa ugyanakkor már az első időkben kikényszerítette az új típusú nemzeti identitás kialakítását, erősítését, a hazafias ideológia háborús eszközzé tétele elvi lehetőségének megteremtését. Ez a nemzeti identitáskép, a korábbi nemzeti történelemszemléletet felváltó új ideológián, a dolgozó és elnyomott osztályok szabadságküzdelseinek tükrén át láttatta a nemzeti, történelmi folyamatokat is. Hasonlóan járt el a kultúra területeivel, értékeivel egyetemes, nemzeti és helyi szinten egyaránt. Ez a politikailag motivált identitáskép időközben lassú változásokon ment át, főként az 1956-os forradalmat és szabadságharcot követő konszolidáció és a hidegháború enyhülése, a Szovjetunió stagnálása, hatalmának gyengülése folyományaként. Továbbá, a hirdett identitásképe (szegények hatalma) és a valóság: feudalisztikusan működő uralkodó osztály elnyomása; a legdemokratikusabb berendezkedés hirdetése és nyilvánvaló demokráciahiány ellentmondásai, valamint a modernistának vallott ideológiája és a konkrét lemaradás, szegénység, stagnálás, bezártság feszültsége miatt, amely bizonyította a berendezkedés és az identitáskép fenntarthatatlanságát. Ezek az ellentmondások ideológiai közömbösséghez, a kirekesztő, nacionalista sovén gondolatok, célkitűzések visszatérése veszélyének kapcsán a nemzeti, hazafias jellegű identitási problémák átgondolásától való elforduláshoz, látszólagos kozmopolitizmushoz vezettek.

Az 1990-es rendszerváltás kompromisszumos jellege, továbbvitt érdekellentétei, a politikai osztály belső küzdelmei és közömbössége miatt eddig nem volt képes még kialakítani azoknak a politikai közmegegyezéseknek a nagy részét, amelyek lehetővé tennék a kor követelményeinek, versenyképességi kihívásainak megfelelő új kiegyensúlyozott, összemberi, európai, nemzeti, nemzetiségi, térségi, lokális, családi stb. identitásképeink rendszerének egészséges megélését és megkonstruálását. Egymással harcoló, zavaros, elavult, a fejlődés gátjává vált identitásképek, kánonok, identitáselemek mesterségesen gerjesztett ideológiai harcának lehetünk szemtanúi, miközben alapvető érdekünk e kérdések tisztázása. Tovább élnek különböző formákban a „nemzeti öncélú” revizionista sovén kizárólagosságot követelő kánon hatásai. Sőt ennek szélsőséges fasiszta változatai is. Jelen vannak a konzervatív, reformkori identitásésmény átgondolatlan továbbvihetőségének illúziói, amelyek nem tudnak mit kezdeni, nem néznek szembe a bekövetkezett változásokkal, a jelenkor folyamataival, kihívásaival, a modernitás a versenyképesség problémáival. Élnek még maradványaikban az osztályharcos kizárólagosság, az állam mindenhatóságába vetett hitek alattvalói identitásgondolatai. Hatnak a nemzeti jellegű identitás tartalmának keresése kapcsán, a nacionalista sovén értelmezés veszélye láttán visszahátráló, közömbösségbe menekülő gondolkodás-formái, és annak szélsősége a kozmopolita identitásképp, amely szembeállítja egyetemes és európai identitásunkat, a haladás és a modernitás eszményeit és hazafias érzésünket. Miközben éppen az egységbefoglalás lenne a kor követelménye. És persze jelen van sok egészséges, jövőbe mutató identitáselem is, amelyeknek ugyanakkor nem sikerült még önálló kánonná formálódni, megfogalmazódni és közmegegyezést kivívni.

(Tanárként rendkívül nehéz, de megkerülhetetlen ebben a helyzetben a diákok számára a szükséges előremutató magyar (és cigány) identitásképp kialakításában segítséget nyújtani. Ez persze nem rendkívüli megállapítás, a jelenkor történetének oktatásával is így állunk, elfogadott és közös kánon hiányában. Viszont diákjaink, a jövő teljes jogú magyar állampolgárai, hazafijai számára talán segítséget adhatunk modulunk anyagával.)

P3 A D2 FELADATLAP LEHETSÉGES MEGOLDÁSAI

Nemzeti történelem: őstörténet, legendák, mítoszok, jelentős történelmi személyiségek, fontos évszámok, mint pl.: Szt. István, Mátyás király, II. Rákóczi Ferenc, a magyar papírpénzekben szereplő személyek, 896, 1000, 1848, 1956 stb.; nemzeti ünnepeink stb.

A nemzeti irodalom és nyelv: jelentős költők, írók, művek stb.

Az államiság és a hozzá kapcsolódó tartalmak: a magyar állam ezeréves múltja, jelképei, szimbólumai; címer, nemzeti színek, zászló, szent korona, országalma; épületeink
(Országház, Budai Vár, Nemzeti Múzeum, Lánchíd, Hősök tere stb.)

A művészetek: film, zene, népművészet, néptánc, magyar képzőművészet, népi kultúra stb.

Egyéb magyar jellegzetességek: szürke marha, hortobágyi kilenclyukú híd, gulyás, bajusz stb.

P4 HISTORIA ROMANI DVD I., II., ÉS VI. RÉSZ

Tekintse meg a filmet, mielőtt a tanulókkal feldolgozná. Figyelje meg és gyűjtse ki a roma identitás elemeit képviselő mozzanatokot, képi anyagot, hogy szükség esetén a tanulók segítségére tudjon lenni.

P5 KIEGÉSZÍTÉSÜL A ROMA NEMZETI IDENTITÁS ELEMÉIHEZ

Amit feltétlenül szem előtt kell tartani és meg kell érteni a tanulókkal:

- Személyes identitása mindenkinek van, minden más hovatartozástól függetlenül, ezért vigyázni kell az identitás kifejezéssel, mert kicsit félreviheti a lényegét.
- Nem mindegy, hogy a személyes vagy a szélesebb, nemzeti önazonosságról beszélünk. Ne keverjük össze, mert mindenkinek joga van eldönteni, hogy hova tartozik, hogy vállalja-e a másokkal való nagy, közös identitást.
- Erővel senkit nem lehet kényszeríteni, hogy magáénak valljon valamit, ehhez szükség van saját akaratára, érzelmi odafordulására is.

- A nemzeti identitás elemeit ettől függetlenül össze tudjuk rakni, de ez nem jelenti azt, hogy mindenkire érvényesek is, vagy mindenki annak tarja.
- A romáknak magyar identitása is van, nem zárja ki egyik a másikat.
- A roma nemzet építése, egységesítése jelen pillanatban van folyamatban. Fontos tudni, hogy különböző roma csoportok léteznek, akik más-más kulturális hagyományokkal, nyelvi, társadalmi háttérrel rendelkeznek. Etikátlan figyelmen kívül hagyni, hogy ők elkülönítik-e magukat más csoportoktól. Így el kell fogadni, hogy vannak beások, oláh cigányok, és sokan vallják magukat magyar cigánynak.
- Senkinek nincs joga még az egység, közös jövő érdekében sem ráerőltetni egy másik nyelvet, történelmi hagyományt, szokás-, illetve kulturális elemet másokra.
- Sok identitáselemet nehéz a mai értékekhez kapcsolni (pl. már nem létező mesterségek), ez is nehezíti az egységesítést.
- A nemzeti identitás csak közös akarattal, közös egységesülési szándékkal lehet egészséges és etikus, de jogosan léteznek és állhatnak ki meggyőződésük mellett az ezt képviselő csoportok. Párbeszéd kezdeményezése és a közös identitáselemek megtalálása vezethet eredményre.

P6 SEGÉDANYAG A TUDÓS ÜLÉS MUNKÁJÁHOZ

Haladó identitásjegyek:

1. Nem vagyunk vesztes nép, fönmaradtunk népként több mint 1000 évig. Büszkék lehetünk múltunk eredményeire és kimagasló alkotóinkra, hozzájárulásunkra az egyetemes és európai, valamint nemzeti kultúrák eredményeihez.
2. Valaha kiemelkedően korszerű szaktudásokkal rendelkezünk, ez történelmi példa arra, hogy alkalmasak vagyunk újból szert tenni ilyenekre.
3. Békeszeretők vagyunk. A külső környezettel meg tudtuk teremteni a békességet, a kölcsönös üzletkötés lehetőségét.
4. Tehetséges kézműiparosok és kereskedők voltak az elődeink, rendelkeztek az ehhez szükséges tudásokkal, tehetséggel. Kézügyesség, munkabírási, sok nyelv ismerete, üzleti érzék, emberismeret, kommunikációs készségek, amelyek a jelenben és a jövőben is fel-éleszthetők, fejleszthetők és az identitás részévé tehetők.
5. Felelősségérzet a különböző országokban élő romák sorsáért.
6. Felelősségérzet a romák további megmaradásáért, versenyképességének kialakításáért, boldogulásáért.
7. Felelősségérzet a romák egyéni és kollektív emberi méltóságáért, ennek eléréséért, biztosításáért.
8. Felelősségérzet az új roma generációkért, jövőjükért.
9. Felelősségérzet a romák versenyképes tudásának megszerzéséért.
10. Felelősségérzet a roma nyelv, történelem és kultúra sorsáért, tartalmáért, fejlődéséért.
11. Felelősségérzet a romák és környezetük békéjének, biztonságának eléréséért.
12. Felelősségérzet a romák jogegyenlőségéért és emancipációjáért.
13. Felelősségérzet a romák önképéért és a róluk kialakított képért.
14. Felelősségérzet a romák érdekeinek hatékony megjelenítéséért, képviseléséért, önszerveződésükért az emancipáció és a versenyképesség érdekében.

Retrográdnak minősített identitásjegyek:

1. A romák hosszú ideig szótlanul eltűrték, elviselték a megaláztatásokat, előítéleteket, sérelmeket a megélhetésük érdekében.
2. A romák nem halmoztak fel anyagi javakat, nem tartalékoztak akkor sem, amikor ennek már lett volna lehetősége.
3. A romák jelentős része nem tört ki a kisközösségi zártságból.